

Avui «PLAÇA VELLA» honora les seves pàgines amb el record i la presència d'un home que omplí la seva vida amb el servei al nostre poble. No en fou de naixença, però fou un castellarenc de cor, dedicant més de quaranta anys a la vida espiritual de Castellar com a sacerdot exemplar i a l'enaltiment de la nostra cultura com a poeta i músic. Fou un gran mestre i educador amb la paraula i més que tot, amb l'exemple. Pacient i caritatiu, no negà mai un bon consell ni un ajut. Cristià i sacerdot íntegre, es guanyà merescudament l'estima dels castellarencs que veien en ell l'home bo i recte, obert a l'amor i a la compassió. Tots aquells que tenien una necessitat, sabien que podien acudir a ell. I no és per casualitat que acabés la seva vida en la més absoluta pobresa.

Aquest home s'anomenava mossèn Joan Abarcat i Bosch.

Mossèn Joan Abarcat i Bosch

NOTES BIOGRÀFIQUES

Data de naixement: Dia 25 d'abril de 1863, a les 9 del matí, a la ciutat de Tortosa, Plaça de Sant Joan, 18, 5è.

Pares: Josep Abarcat i García, nat a Tortosa el 5 de març de 1825 i casat el dia 1 d'agost de 1852 amb Antònia Bosch i Amaré.

Avis paterns: Pere Abarcat i Freixens, mort el 29 de gener de 1839 i Mariana García i Moragrega, morta el 18 d'octubre de 1838.

Avis materns: Miquel Bosch, natural de Tortosa i Francesca Amaré, també de Tortosa.

Besavis paterns: Francesc Abarcat i Maria Freixens.

Besavis materns: Joan-Ignasi García, de La Pobla de Montalbán i Joaquina Moragrega, de Ulldecona, morta el 19 d'octubre de 1838.

* * *

El petit Joan fou batejat a la Catedral de Tortosa el 26 d'abril, el dia següent al seu naixement.

Entra en sorteig per al servei militar l'any 1883 i treu el número 181.

Cursa els seus estudis eclesiàstics al Seminari de Tortosa.

Després de prestar els seus serveis en diverses parròquies, als 36 anys, el dia 17 d'agost de 1899, pren colació del Benefici de Sant Josep, en el Palau Episcopal de Barcelona, de la Parròquia de Sant Esteve de Castellar.

Cinc dies més tard, el 22 d'agost de 1899, pren possessió d'aquest Benefici. A més, és nomenat Organista i Mestre de Música de la Parròquia.

Mor a Castellar del Vallès, el dia 22 d'agost de 1943, als 80 anys.

Per les dades biogràfiques anteriors, sabem que vé a Castellar quan tenia trenta-sis anys. De la seva vida anterior no en sabem res i, en certa manera, no interessa pas massa. Allò que cal saber és el treball que, al llarg dels quaranta-quatre anys que va viure entre nosaltres, va dur a terme.

Arribat al nostre poble i degut als seus coneixements musicals, es féu càrrec de la tasca d'organista de la Parròquia i de la direcció de l'Escolania de la mateixa. En ambdós aspectes la seva tasca fou extraordinària. A les seves mans, el magnífic orgue del temple parroquial, una de les millors peces de l'època —tot ell treballat i esculat en fusta de noguera— era com un òrgan vivent que expressava tota la gamma del sentiment humà. En les grans celebracions litúrgiques les seves notes, tota la gran diversitat dels seus registres, estaven al servei del moment que es vivia. Majestuós, potent, sentimental o delicat, expressava amb la major fidelitat tant l'alegria més exultant, com el dolor o la compassió més sentits, la tendresa i el sentiment. De l'organista Mossèn Joan es pot dir que tocava l'orgue més amb el cor que amb les mans o el cap. La seva tècnica era tendresa i el sentiment. De l'organista mossèn Joan es pot dir que tocava que l'escoltaven embadalits.

Compositor notable, escriptor i poeta, moltes de les peces musicals que es desgranaven en les funcions religioses, eren obres originals seves.

De la seva facilitat i fecunditat per a les composicions musicals en tenim una prova en el catàleg de les obres que hi ha a l'arxiu musical de la Parròquia, on entre les grans obres dels millors compositors de música sacra (Perosi, Ravanello, Lambert, Ribera, Romeu, etc.) hi trobem les següents obres de Mn. Abarcat: 3 misses, 21 cants a la Verge, 10 trisagis, 7 rosaris i col·leccions de parenostres, avemaries i glòries, 12 motets i cants de comunió i 9 cants i himnes varis.

També, no obstant, les composicions dels grans autors de música sacra trobaven en ell l'interpret fidel i que sabia acoblar-hi a la perfecció les veus de la seva Escolania o de la coral de les Filles de Maria, de les que també n'era el mestre.

Aquest és un altre dels aspectes de mossèn Abarcat o de mossèn Joan, com tothom l'anomenava i coneixia: el de mestre de música. Amb una gran, infinita, paciència donava classes de solfeig i instrumentals a bon nombre de vaillets, a la sortida del col·legi. La seva porta, al número dotze del carrer del General Boadella, no era mai tancada, i els alumnes hi entraven i sortien amb la mateixa llibertat i franquesa que a les pròpies llars. La seva bonhomia i la seva paciència eren proverbials i el seu cor generós i altruïsta no permetia que ningú que truqués a la seva porta exposant una necessitat, en marxés amb les mans buides. La seva generositat cristiana i el seu desvetllament i compassió envers el necessitat d'ajut, va trobar ja aquí la seva compensació, ja que en els temps terribles i difícils de la guerra civil, va merèixer el respecte i la consideració d'aquells qui no pensaven pas com ell, cosa no massa corrent en aquells dies de desordre i d'apassionament tan exaltats.

Home d'una fe profunda i d'una gran sensibilitat, posava en les mans de Déu tota la seva confiança; amb tot, però, sortí d'aquella època de violència amb l'esperit trastornat i encara que la seva naturalesa era forta, veié molt minvades les seves forces, essent en el seu darrer temps una ombra del que havia estat. La destrucció del temple parroquial i la del seu estimat orgue abateren el seu esperit. Això i l'anorreament de tantes vides humanes, cosa incomprensible per a una ànima tan sensible i delicada com la seva foren la causa del seu decandiment que el portà a la seva fi, assolint la pau definitiva a l'edat de vuitanta anys.

Estimà molt i no es negà mai a ningú. En el seu traspàs, el poble, aquest poble senzill que sap reconèixer els valors humans allà on realment hi són, demostrà també ben palesament com l'apreciava. Foren molts els qui el ploraren i encara avui en són molts els qui el recorden amb veneració.

En el recordatori repartit el dia de les seves honres fúnebres, hi trobem estampat aquest magnífic poema del nostre poeta i Mestre en Gai Saber, en Joan Arús:

Sense recança ha mort, sense recança,
amb un total deseiximent serè.
Quan els sentits mortals van esfumant-se,
serva el creient la llum de l'Esperança
nodrida amb l'oli de la Fe.

Se'n va. Del poble el piadós seguici,
amb pas sever, n'acomia el cos.
Deixant enrera el mondanal desfici,
l'ànima cerca el viarany propici
que duu a la Llum eterna i al Repòs.

Enyoraran la teva companyia
els qui feren de tu llur mestre i guia
en la música, el cant, l'oració...
i l'orgull d'on has tret dolls d'harmonia,
i el temple del Senyor.

Comblada del teu viure la mesura,
la crida del Senyor no has resistit.
Has caigut com la fruita en ser madura.
Res en el món no dura
més enllà del que Deu ha proveït.

Com una rel profunda, incorruptible,
era la fe ta força i ton suport.
Ell et féu pacient en temps horrible
per esperar, com Isaac, la mort.
—En vostres mans, Senyor, poso ma sort...

Escursin els teus mèrits el viatge
cap a la Llum serena i respendent
on el Senyor t'espera, certament.
Perquè dels justos entris a l'estatge
poc li caldrà d'ésser clement.

* * *

MOSSÈN JOAN, AUTOR I COMPOSITOR TEATRAL

Descriure tot el treball de mossèn Abarcat com a autor teatral, no tan sols com a autor d'obres per al teatre, sinó també com a il·lustrador musical d'obres d'altres autors, ens ocuparia, si en volíem donar una notícia completa, molt d'espai. I és que ens cal tenir en compte que la seva faceta en aquests aspectes fou molt diversa. Pensem, tan sols, que a més de les obres que ell va escriure —drames i comèdies— i que va musicar, ell va posar també música a moltes obres que originàriament no en tenien.

La seva obra cabdal, però, tant en l'aspecte literari com en el musical, és, sens dubte, «ELS PASTORS CANTAIRE DE BETLEM». Un punt molt aclaridor del seu mèrit, ens el dóna el fet que en el moment d'escriure la música d'aquesta obra, ell tingué en compte cada un d'aquells qui l'havien de protagonitzar i la seva capacitat com a cantaires, aspecte que ell coneixia molt bé. Aquesta obra que ha estat representada tot un munt de vegades, va ser estrenada al Teatre del Patronat Obrer de Sant Josep, el dia 31 de desembre de 1916 i ha tingut al llarg del temps i lògicament, diferents intèrprets. Un dels elencs tal volta més característics, fou el següent, amb els papers que representaven:

«Lucifer», Joan Sabé; «Escuat», Joan Rovira; «Avi Simón», Josep Daví; «Giripiga», Marià Sanarau; «Xiribec», Manel Sabater; «Elies», Ramón Ferrer; «Neftalí», Joan Torrella; «Sant Josep», Josep Cluselles, i «Mare de Déu», Cinta Rovira.

Com en tot aquests tipus d'obres, el seu argument i el seu redactat, són d'una ingenuïtat, d'una senzillesa, i d'una tendresa que corprenen, reflexe de l'ànima del seu autor, bondadós, caritatiu i ingenu.

Altres obres de Mn. Abarcat, tant en la lletra com en la música, són: «Amica de cor», drama en 3 actes; «La rialla misteriosa», drama en 3 actes; el sainet «La Rondalla dels Geperuts»; la comèdia «Un dinar de mil dimonis». I en quant a les musicades, podem fer esment de «L'hereu Pruna», «El lluç de la Llúcia», «Qui no té pa, moltes se'n pensa», «El 33.333», «L'home del sac», «A cal jutge», «L'arribada del ministre», el sainet «Càpsules Mauser», «Les galtes de Don Pau Llistons», «De broma i de veras», i encara d'altres que segurament ens passen per alt.

Aquest era, a grans trets, un dels homes que amb la seva tasca callada, però fecunda i efectiva, més ha treballat pel nostre poble. Per això, avui, «PLAÇA VELLA» que es complau en fer recordança dels seus grans homes, es complau en fer-ne públic acte d'homenatge.

Joan PIÑOT